

Istungidokument

B9-0198/2023

12.4.2023

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja avalduse alusel

vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 2

Moldova Vabariigi ees seisvate ülesannete kohta
(2023/2595(RSP))

Andrzej Halicki, Siegfried Mureşan, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, Željana Zovko, David McAllister, Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Ioan-Rareş Bogdan, Daniel Buda, Cristian-Silviu Buşoi, Gheorghe Falcă, Sandra Kalniete, Arba Kokalari, Andrey Kovatchev, David Lega, Miriam Lexmann, Antonio López-Istúriz White, Marian-Jean Marinescu, Dan-Ştefan Motreanu, Gheorghe-Vlad Nistor, Radosław Sikorski, Eugen Tomac
fraktsiooni PPE nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon Moldova Vabariigi ees seisvate ülesannete kohta (2023/2595(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Moldova kohta,
 - võttes arvesse ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Moldova Vabariigi vahelist assotsieerimislepingut¹, mis hõlmab põhjalikku ja laiaulatuslikku vabakaubanduspiirkonda ja mis jõustus täielikult 1. juulil 2016. aastal,
 - võttes arvesse taotlust, mille Moldova Vabariik esitas 3. märtsil 2022. aastal ELi liikmeks saamise kohta,
 - võttes arvesse komisjoni 1. veebruari 2023. aasta analüüsiaruannet, mis avaldati pärast komisjoni teatist Euroopa Parlamendile, Euroopa Ülemkogule ja nõukogule – Komisjoni arvamus Moldova Vabariigi Euroopa Liidu liikmeks astumise avalduse kohta (SWD(2023)0032),
 - võttes arvesse 6. veebruaril 2023. aastal avaldatud assotsieerimiskava rakendamise aruannet Moldova Vabariigi kohta (SWD(2023)0041),
 - võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 25. märtsi 2022. aasta järeldusi,
 - võttes arvesse 23. märtsil 2023 toimunud ELi–Moldova parlamentaarse assotsieerimiskomitee 13. kohtumise lõppavaldust ja soovitusi,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda on Moldova Vabariiki ebaproportsionaalselt palju mõjutanud ja seda peamiselt seetõttu, et sissetungi algusest saadik on riiki jõudnud rohkem kui 700 000 pagulast (kellest peaaegu 107 000 on riiki paigale jäänud), mille tulemusel on Moldova Vabariigis Ukraina pagulasi ühe elaniku kohta rohkem kui teistes Ukraina pagulasi vastu võtnud riikides, ja ka seetõttu, et kaubavahetus on vähenenud ning energia- ja transpordihinnad tõusnud;
- B. arvestades, et Moldova Vabariik esitas 3. märtsil 2022 taotluse ELiga ühinemiseks, mis tõendab Moldova ametivõimude ja suure osa elanikkonna pikaajalist otsustavust jätkata Moldova Euroopaga integreerumist;
- C. arvestades, et 1. veebruaril 2023 avaldas komisjon oma analüüsiaruande Moldova õigusaktide ELi *acquis*'ga vastavusse viimise kohta, hinnates riigi üldist suutlikkust täita liikmesusega seotud kohustusi;
- D. arvestades, et 6. veebruaril 2023. aastal avaldati Moldova Vabariigi

¹ ELT L 260, 30.8.2014, lk 4.

assotsieerimislepingu rakendamise aruanne, milles vaadati läbi reformide rakendamine ELi ja Moldova assotsieerimislepingu alusel alates 2021. aasta oktoobrist;

- E. arvestades, et Moldova korraldab 1. juunil 2023. aastal Chişinăus järgmise Euroopa poliitilise ühenduse tippkohtumise, mis annab tunnistust riigi ambitsioonikusest ja kindlalt Euroopa-meelsest hoiakust välispoliitikas;
 - F. arvestades, et Moldova Vabariik lahendas suure logistilise ummiku oma piiril Ukrainaga, võttes tööle täiendavaid eriväljaõppega piirivalvetöötajaid;
 - G. arvestades, et ELi piirihaldamise abimissioon (EUBAM) toetab Moldova ja Ukraina jõupingutusi oma ühise piiri tõhusaks haldamiseks;
1. väljendab heameelt selle üle, et Moldova mõistab hukka Venemaa agressioonisõja Ukraina vastu; väljendab heameelt Moldova valitsuse lubaduse üle võtta vastu ELi piiravad meetmed Venemaa vastu; tunnustab Moldova jätkuvat solidaarsust Ukraina pagulastega ja riigi hiljutist otsust anda pagulastele ajutine kaitse kooskõlas asjakohaste ELi õigusaktidega; kutsub komisjoni üles jätkama hädavajaliku humanitaarabi andmist, et leevendada Moldova riigi koormust;
 2. mõistab teravalt hukka Moldova õhuruumi korduvad rikkumised Venemaa rakettide poolt, Venemaa korduvad ähvardused Moldovasse tungida, Venemaa plaanid kukutada Moldova demokraatlikult valitud valitsus ja parlament, samuti Venemaa ägedad hübriidsõjad, mida peetakse energiašantaazi ja desinformatsioonikampaaniate abil – näiteks süüdistades riiklikke ametiasutusi ülemaailmses energiakriisis, millega inimesed peavad toime tulema, või saates õiguskaitseametnikele sõnumeid, milles ärgitatakse ülemustele mitte alluma ja korraldusi mitte täitma –, aga ka toiduainete tarneahela häirimise, Wagneri grupi katsed värvata Moldova Vabariigi kodanikke, eelkõige Transnistriast ja Gagäuziast, ning korduvad meeleavaldused, mida korraldas Kremli toetatav ja ebaseaduslikest vahenditest rahastatav Shori erakond, ning püüdlused õhutada massirahutusi, et muuta poliitilist korda ja Moldova teed ELiga ühinemise suunas;
 3. tunneb heameelt eesistujariigi Rootsi ettepaneku üle luua Moldova jaoks ühise välis- ja julgeolekupoliitika tsiviilmissioon, et toetada küber- ja hübriidohtude ning desinformatsiooni vastu võitlemist; palub Euroopa välisteenistusel oma Moldova kriisiohjekava lõpule viia ning kutsub liikmesriike üles missiooni ühehäälselt ja kiiresti heaks kiitma, et see saaks kiiresti tegutsema asuda;
 4. juhib tähelepanu Moldova Vabariigi rollile piirkondliku julgeoleku tagajana, eriti alates Venemaa täiemahulise sissetungi algusest Ukrainasse; väljendab heameelt Euroopa rahutagamisrahastust Moldovale mõeldud toetuse märkimisväärse suurendamise üle 2022. aastal, et edendada Moldova relvajõudude ajakohastamist; kutsub liikmesriike üles leppima kiiresti kokku Euroopa rahutagamisrahastu 2023. aasta eelarvetoetuses, et suurendada Moldova kaitsevõimet, eelkõige õhukaitse- ja õhuseiresuutlikkust, ning aidata riigil toime tulla suurenenud julgeolekuprobleemidega;
 5. ergutab Moldovat tegema jõupingutusi organiseeritud ja raske rahvusvahelise ja piiriülese kuritegevuse vastu võitlemisel; kutsub komisjoni üles suurendama abi Moldova õiguskaitseasutustele eespool nimetatud kuriteoliikide ennetamiseks;

väljendab heameelt Moldova tõhustatud koostöö üle Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Ameti (Europol), Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Ameti (CEPOL) ja Frontexiga, mis tähendab, et Moldovast on saanud julgeoleku tagaja nii endale kui ka ELile; kutsub komisjoni ja nõukogu üles tugevdama nende institutsioonide suutlikkust Moldovas; väljendab ELi ja Moldova tiheda koostöö üle Moldovas asuva ELi sisejulgeoleku ja piirihalduse toetuskeskuse raames; nõuab sellega seoses ELi toetuskeskuse tugevdamist, muu hulgas luues ja säilitades asjaomastes ELi institutsioonides kontaktpunkte ning andes keskuse operatiivtegevuseks täiendavat ELi rahalist abi;

6. rõhutab, et on oluline käsitleda julgeolekut terviklikult, ning kutsub komisjoni ja nõukogu üles toetama Moldova Vabariiki ühiste hindamiste, riskihindamiste ning saadud kogemuste ja teadmiste jagamise vahendite ja mehhanismide edasiarendamisel;
7. kordab, et toetab Transnistria konflikti terviklikku ja rahumeelset lahendust, mis põhineb Moldova Vabariigi suveräänsusel ja territoriaalsel terviklikkusel ning Transnistria eristaatusel; pooldab kõiki usaldust suurendavaid meetmeid, mille eesmärk on suurendada usaldust Chişinău ja Tiraspoli vahel ning vältida destabiliseerimist;
8. mõistab hukka Venemaa jätkuva energiašantaazi, mis on põhjustanud Moldova ajaloo tõsisema energiakriisi ja kujutab endast katset riiki destabiliseerida; kiidab Moldova valitsust kriisi tõhusa lahendamise eest ja jõupingutuste eest suurendada energijulgeolekut tarneallikate mitmekesistamise, tarbimise vähendamise, Tiraspoliga sõlmitud elektri gaasi vastu vahetamise lepingu, Euroopa turult energia ostmise ja võrkudevahelisi ühendusi loova taristu (nt Isaccea-Valkaneşi ja Suceava-Balti kõrgepingeliinid) arendamise kaudu; tunnustab Moldovat oma kodanike kaitsmise eest kõige enam abi vajavatele elanikkonnarühmadele mõeldud hüvituskava ja energiatoetusfondi abil;
9. kutsub komisjoni üles toetama Giurgiuleşti sadama läbilaskevõime suurendamist ja taristu arendamist osana piirkondliku toidujulgeoleku parandamisest, mis avaldaks piirkonnas ka positiivset majanduslikku mõju;
10. peab positiivseks, et ELi ja Moldova suhted on viimase aasta jooksul tihenened; tunnustab Moldova märkimisväärseid jõupingutusi, et viia ellu komisjoni arvamuses nimetatud üheksa sammu, mis on vajalikud edaspidi ELi liikmeks saamiseks;
11. kutsub üles alustama ELi ühinemisläbirääkimisi Moldovaga 2023. aasta lõpuks pärast seda, kui komisjoni arvamuses esitatud üheksa soovitus on täidetud; on veendunud, et Moldova ELi liikmesus on geostrateegiline investering ühtsesse ja tugevasse Euroopasse ning annab tunnistust juhtrollist, otsusekindlusest ja ettenägelikkusest; kutsub sellega seoses komisjoni üles jätkama Moldova Vabariigile strateegilise abi andmist;
12. toetab üleskutset luua assotsieerimislepingu rakendamise ja ühinemisläbirääkimiste protsessi vahel uuenduslik, täiendav ja painedlik koostoime, mis võimaldab Moldoval järk-järgult ühineda nii ELi ühtse turu kui ka asjakohaste valdkondlike programmidega, saades muu hulgas juurdepääsu ELi rahalistele vahenditele neis valdkondades;
13. peab väga oluliseks, et EL on pakkunud ulatuslikku toetuspaketti, millega on alates 2021. aasta oktoobrist Moldova vastupanuvõime tugevdamiseks kasutusele võetud

- rohkem kui 1,09 miljardi euro ulatuses laene ja toetusi, k.a eelarvetoetus, makromajanduslik finantsabi, humanitaarabi ning liidu elanikkonnakaitse mehhanismi raames antav abi; kutsub komisjoni üles kiiresti välja maksma ülejäänud osa praegusest 150 miljoni euro suurusest makromajanduslikust finantsabist Moldova Vabariigile ja 2022. aasta novembris teatavaks tehtud 105 miljoni euro suurusest eelarvetoetusest; tunneb heameelt selle üle, et komisjon tegi 24. jaanuaril 2023. aastal ettepaneku suurendada makromajanduslikku finantsabi 145 miljoni euro võrra; nõuab ettepaneku kiiret vastuvõtmist, et saaks väljamaksed teha 2023. aasta jooksul;
14. kutsub komisjoni üles Euroopa Ülemkogu poolt 23. märtsil 2023. aastal Moldovale taotletud toetuspaketi viivitamata ette valmistama, et tugevdada riigi vastupanuvõimet, julgeolekut, majandust ja energiavarustust, võttes arvesse väliste osalejate destabiliseerivat tegevust, ning toetada riiki ELiga ühinemise teel;
 15. väljendab heameelt ajutiste liberaliseerimismeetmete üle, millega toetatakse Moldova majandust iga-aastaste tollimaksuvabade tariifikvootide kehtestamisega, et tulla toime eksporditurgude kaotusega; nõuab tungivalt, et komisjon kaaluks Moldova taotlust tariifikvootide püsivaks liberaliseerimiseks, et tagada prognoositavus ja usaldusväarsus investorite silmis;
 16. väljendab heameelt Moldova ühinemise üle programmiga „EL tervise heaks“; kutsub komisjoni üles pakkuma Moldovale täiendavat toetust programmi „EL tervise heaks“ käivitamiseks ja rakendamiseks;
 17. kutsub komisjoni üles kaasama Moldova sellistesse ELi vahenditesse, ametitesse ja programmidesse nagu Euroopa ühendamise rahastu, ühtse turu programm, programm „Digitaalne Euroopa“, ELi elanikkonnakaitse mehhanism, Euroopa Keskkonnaamet, elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste amet (BEREC), ELi meditsiiniliste vastumeetmete ühishangete mehhanism, DiscoverEU ning tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programm;
 18. kutsub ELi institutsioone ja liikmesriike üles tagama lühi- ja pikaajaliste lahenduste rakendamist rändlustasude vähendamiseks ja kaotamiseks Moldova ja ELi vahel, näiteks operaatorite vahel kõnerändluse tariifide vastastikuse ühtlustamise, Euroopa ja Moldova operaatorite vaheliste vabatahtlike kokkulepete ning assotsieerimislepingu ELi õigusaktide ühtlustamist käsitleva lisa muutmise teel, et laiendada „rändle nagu kodus“ korda Moldova Vabariigile;
 19. ergutab komisjoni lähetama ELi ametnikke Moldova ministeeriumidesse, et pakkuda koolituskursusi ja vahetada parimaid tavasid; väljendab heameelt komisjoni naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadi otsuse üle suurendada Moldova teemadega seotud töötajate arvu ning nõuab Moldova jaoks eraldi üksuse loomist;
 20. rõhutab, kui tähtis on anda Moldovale võimalikult kiiresti juurdepääs ELi ühinemiselsetele rahastamisvahenditele; palub komisjonil esitada võimalikult kiiresti ettepanek vaadata läbi ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA III) 2021. aasta määrus, mis peaks hõlmama ka IPA III koguelarve suurendamist;
 21. tunneb heameelt ELi ja Moldova vahelise kaupade autoveo liberaliseerimise lepingu

pikendamise üle 30. juunini 2024, mis võimaldab Moldoval oma majanduse toetamiseks alternatiivseid ekspordimarsruute täielikult ära kasutada; peab positiivseks Moldova osalemist transpordiühenduse töös ja ergutab edasist koostööd, et Moldova võiks saada transpordiühenduse asutamislepingu täieõiguslikuks liikmeks ja et Chişinăusse saaks luua transpordiühenduse esindusbüroo; kutsub transpordiühenduse sekretariaati üles toetama tegevuskava väljatöötamist ELi transpordiõigustiku ülevõtmiseks riiklikesse õigusaktidesse;

22. tunnustab valitsuse otsustavaid samme kohtusüsteemi toimimise parandamiseks, sealhulgas kõrgema justiitsnõukogu ja kõrgema prokuröride nõukogu uute liikmete eelkontrollimenetluse osas tehtud edusamme; rõhutab siiski, et õigussektoris tuleb tagada läbipaistvus, usaldusväärsus ja vastutus kooskõlas Veneetsia komisjoni soovitustega; tuletab meelde vajadust keskenduda reformide kvaliteedile ja jätkusuutlikkusele;
23. väljendab heameelt korruptsiooni vastu võitlemiseks võetud meetmete üle, nagu tagaseljamenetlust käsitlevate õigusaktide rakendamine; kutsub Moldova ametivõime üles oluliselt suurendama oma jõupingutusi ja meetmeid, et tagada usaldusväärsed tulemused süüdistuste esitamisel ja süüdimõistvate kohtuotsuste tegemisel; nõuab, et ELi liikmesriigid ja Moldova ametiasutused teeksid 2014. aasta pangapettuse uurimisel ning eelkõige varastatud varade repatrieerimise tagamisel ja süüdlaste vastutusele võtmisel tihedamat koostööd;
24. väljendab heameelt edusammude üle mitme kõrgetasemelise korruptsioonijuhtumi ja miljardi USA dollari suuruse pangapettusega seotud juhtumite menetlemisel; võtab sellega seoses teadmiseks Ameerika Ühendriikide ja Ühendkuningriigi otsuse karistada kahte tagaotsitavat oligarhi koos suurema isikute ja üksuste rühmaga nende osalemise eest korruptsioonis ja Kremliga seotud püüdlustes sekkuda Moldova demokraatlikesse valimistesse;
25. nõuab, et ELi institutsioonid ja liikmesriigid looksid kiiresti eraldi sanktsioonirežiimi Moldova üksikisikute vastu, kes on teadaolevalt poliitilistele ja majanduslikele institutsioonidele altkäemaksu andnud, et vähendada nende finantssuutlikkust ja destabiliseerimisvõimet;
26. väljendab heameelt Moldova võetud kohustuse üle suurendada jõupingutusi, et täita komisjoni arvamuses esitatud oligarhia kaotamise nõuet; tunneb heameelt oligarhia kaotamise seaduse eelnõu, meediaomandit käsitleva õigusakti ning riigivara, riigiettevõtete ja riigikapitaliga üksuste haldamise uue strateegia (2022–2030) vastuvõtmise üle; nõuab siiski tungivalt, et ametivõimud järgiksid Veneetsia komisjoni soovitusi süsteemse lähenemisviisi kohta, mille eesmärk on tugevdada institutsioone ja õigusakte, mis on seotud monopolide, konkurentsipoliitika, erakondade, valimiste, maksustamise ning korruptsiooni ja rahapesu vastase võitlusega; kutsub komisjoni üles selgitama oligarhia kaotamise protsessi, mida üheksas soovitusel kirjeldatakse kui erahuvide ülemäärase mõju kõrvaldamist majandus-, poliitika- ja avalikus elus;
27. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogule, Euroopa Julgeoleku-

ja Koostööorganisatsioonile ning Moldova Vabariigi presidendile, valitsusele ja parlamendile.